

Förslag läns-gemensam familjehemsvård: Sammanställning av riskanalys från kommunerna

Under våren 2017 har kommunerna genomfört riskanalyser rörande en läns-gemensam organisation för rekrytering och utbildning av samt stöd till familjehem (här kallad LOFF). Här sammanställs riskbedömningarna för fem av dessa (Ånge kommun saknas). Riskbedömningen från Sundsvalls kommun presenteras separat då riskanalysen har ett mera jämförande karaktär utifrån kommunens nuvarande verksamhet. Länets socialchefer har tillgång till alla riskanalyser i sin helhet på dokumentplattformen ProjectCompanion.

Riskerna har sorterats utifrån relevans för den fortsatta utformningen av verksamheten och de faktorer som är viktiga från länsövergripande perspektiv.

Sammanfattningsvis kan sägas att riskerna huvudsakligen rör fem områden:

- Tillgången till lämpligt familjehem i rätt tid samt i enlighet med närhetsprincipen
- Konkurrens om och rekrytering av personal och familjehem
- Organisationens struktur
- Transparens i organisationen
- Kostnader

Tillgången till familjehem och jourhem är en avgörande faktor för att kommunerna ska kunna uppfylla sitt åtagande och i praktiken ge varje placerat barn det stöd det behöver. Risken att LOFF inte kan erbjuda familjehemsplatser i den utsträckning som behövs är därför den mest allvarliga.

Flera kommuner lyfter också att det kan bli konkurrenssituationer kring familjehemmen om ersättningsnivåerna inte är lika, och två går så långt som till att säga att gemensamma ersättningsnivåer är en förutsättning för samarbetet.

Risken att koncentrationen av specialistkompetens utarmar kommunens egen personal tas upp av flera, likväl som svårigheter med att rekrytera till en läns-gemensam organisation.

Vad gäller struktur finns flera olika risker upptagna av en eller några kommuner. Det rör sådant som att skapandet av ytterligare en aktör försvårar kommunikationen, det dubbelarbete det innebär att LOFF inte kan utreda familjehemmen enligt SoL 6:6 samt risker med att små kommuner behöver rätta sig efter större. Det lyfts också att förändringen kan leda till att en otydlighet för familjehemmen och att det finns risk att information går förlorad när det inte längre är kommunen som har all kommunikation med familjehemmet.

Att kommunerna ska samarbeta med varandra och en läns-gemensam organisation ger också upphov till risker som rör möjligheten att ha tillit till organisationen. Vissa kommuner lyfter risker som att kommuner bygger upp parallella system, att medarbetare i organisationen gynna vissa kommuner samt mer allmänna samarbets-svårigheter.

Vissa risker lyfts också kring kostnader, där det konstateras att det kan bli ökade kostnader initialt, att vissa kommuner inte anser sig kunna tjäna något ekonomiskt på förändringen och att en förändring i framtiden kan leda till stora kostnadsökningar om en kommun väljer att avsluta samarbetet.

Kommunernas riskanalyser, fördelat per område:

Tillgång till familjehem

Möjligheten att få tillgång till passandefamiljehem och jourhem i rätt tid

Sollefteå: Att det inte ska finnas familjehem när vi behöver det.

Sollefteå: Att det inte finns plats på något av jourhemmen när vi behöver det i en akut situation.

Sollefteå: Att jourhemmen inte täcker de faktiska behoven.

Örnsköldsvik: Svårigheter att nå LOFF vid akuta situationer.

Timrå: LOFF kan inte garantera tillgången till familjehem. Kommunerna blir hänvisade till privata alternativ som är dyrare samt har sämre insyn

Timrå: Risk att vi tappar närheten till vårt jourhem.

Härnösand: Den största farhågan är om LOFF kommer att kunna leva upp till kommunernas behov av familjehem.

Uppfyllandet av närhetsprincipen

Sollefteå: Att närhetsprincipen inte kan uppfyllas i alla lägen

Örnsköldsvik: Risk för placeringar i andra kommuner vilket innebär mer tid/restid.

Örnsköldsvik: Risk att akutplaceringar görs i jourhem i annan kommun, vilket leder till uppbrott för den placerade.

Örnsköldsvik: Socialsekreterare får fler resor vid uppföljning och umgänget blir mer omständligt att få till vid resor för berörda.

Härnösand: Hur kan LOFF leva upp till närhetsprincipen? Risken finns för längre resor eftersom hela länet blir upptagningsområde och därmed ökande kostnader avseende restid mm.

Konkurrens

Svårigheter att rekrytera och behålla socialsekreterare

Sollefteå: Då arbetsuppgifter överläts till LOFF går kompetens förlorad i den egna organisationen.

Timrå: Kommunen förlorar socionomer till LOFF i en tid när det är svårt att rekrytera.

Kramfors: LOFF "tar" personal från ordinarie verksamhet vilket medför ytterligare ansträngt läge för kommunerna.

Härnösand: Att specialistfunktionen hamnar utanför kommunen kan göra att kommunerna riskerar att dräneras på kompetens personal.

Örnsköldsvik: Risk att kommunerna utarmas på kompetenta socialsekreterare om tjänster flyttas till länet.

Timrå: Familjesekreterartjänsterna riskerar att bli oattraktiva om arbetsuppgifter som rekrytering och utbildning lyfts bort. Blir "tunga" myndighetstjänster med mycket administration. Svårt att rekrytera i nuvarande läge.

Svårigheter att rekrytera och behålla familjehem

Sollefteå: Att nuvarande familjehem inte vill övergå till LOFF.

Kramfors: Kommunens familjehem vill inte flytta över till LOFF.

Örnsköldsvik: Risk att nuvarande familjehem inte vill ha någon förändring.

Härnösand: När befintliga familjehem blir centrala förlorar vi erfarna, duktiga familjehem, som vi har god kännedom om och goda relationer med, till andra kommuner i länet. Hur kommer de små kommunerna att stå sig i konkurrensen med de som har större behov? Hur ska de små kommunernas behov tillgodoses?

Konkurrens mellan familjehemmen om ersättningen är olika

Sollefteå: Ej enhetligt ersättningssystem kan ge konkurrens om familjehemmen, leda till att familjehem hoppar av. Gemensamma ersättningsnivåer är en förutsättning för att det ska bli bra.

Timrå: Eftersom varje nämnd tar beslut kan ersättningsnivåerna vara olika. Det bör vara ett skalkkrav att ersättningsnivåerna är lika.

Kramfors: Ersättningsnivåerna till familjehemmen kan vara olika, mellan de tidigare rekryterade familjehemmen och de som ingår i LOFF.

Svårigheter att rekrytera till LOFF

Sollefteå: Svårigheter att rekrytera kompetenta socialsekreterare till LOFF om den är på "fel" plats.

Härnösand: Kan bli svårt att rekrytera till LOFF. Ska man starta även om man inte kan fylla alla tjänsterna?

Kramfors: Avståndet till kommunen kan bidra till fördröjning i rekryteringsprocessen.

Sollefteå: Svårigheter att rekrytera eftersom anställningen blir i Kommunförbundet och fast anställning i hemkommunen avslutas. Minskad arbetstrygghet.

Struktur

Samarbete och dubbelarbete

Timrå: LOFF kan inte utreda familjehemmen enligt SoL 6:6 utan kan endast "lämna underlag alt. rapporter på familjehem. Utredningsarbete kvarstår för respektive socialnämnd, vilket medför dubbelarbete.

Timrå: Varje kommun får en enskild aktör till att ta hänsyn till vid upprättande och revidering av rutiner. Belastar en redan ansträngd organisation.

Örnsköldsvik: Fler att vända sig till, både rekryteringsgruppen och LOFF.

Timrå: De små kommunerna kan komma att behöva rätta sig efter större kommuner. En stor kommun kommer att ha större genomslag vid fattande av beslut.

Kramfors: Fördröjning då det saknas tidsplan för införandet. Från rekrytering av chef – skapa organisationen och tidigare beräknat startdatum.

Örnsköldsvik: Samlingsrutiner behöver ändras, kräver sin tid.

Tydlighet för familjehemmen

Sollefteå: Otydlig och oklar arbetsfördelning och information mellan organisationen och kommunerna. Kan leda till tappade familjehem.

Härnösand: Otydlighet för familjehemmen. Oklart vilka konsekvenser förslaget innebär konkret för kommunens familjehemssekreterare. LOFF innebär ytterligare en funktion, och erfarenheten visar att ju fler som är inblandade desto otydligare blir det för familjehemmen och de biologiska familjerna.

Örnsköldsvik: Svårt att få ihop funktioner om familjehem har flera placeringar från olika kommuner. Risk att det görs olika. Samarbetet är en utmaning.

Information och kommunikation

Timrå: Risk att information försvinner om familjehemssekreteraren tillhörande LOFF får information som rör det placerade barnet och barnsekreteraren är anställd av socialnämnden i varje kommun.

Örnsköldsvik: Information/kommunikation kan missas/försvinna (LOFF har mindre kännedom, ej tillgång till Pro capita).

Örnsköldsvik: Information om ges i personliga möten mellan rekryterare och utredningssekreterare/placeringssekreterare riskerar att utebli.

Härnösand: De lokala kunskaperna om vilka familjehem som klarar vissa svårigheter hos ett barn riskerar att försvinna. Den kunskap som idag finns om familjehemmens särskilda kompetens måste tas tillvara av LOFF.

Kramfors: Vissa otydligheter om vem som ska lämna ut information till familjehemmen i samband med övergången till LOFF. Viktigt med en gemensam information framtagen av LOFF, så att alla familjehem får samma information.

Transparens

Samarbete och roller

Sollefteå: Samarbetessvårigheter mellan LOFF och kommunerna – tillitsbrist och lojalitetsbrist

Örnsköldsvik: Risk för oklara och otydliga roller mellan lokala familjehemssekreterare och kontaktpersonen hos LOFF.

Sollefteå: Att kommunerna inte är trogna LOFF, behåller platser för sig själva. Att det skapas parallella organisationer.

Örnsköldsvik: Riska att familjehemssekreteraren glöms bort och inte är delaktig i placeringen från början.

Kramfors: Det finns vissa otydligheter när det gäller ansvarsfördelningen mellan LOFF och kommunerna, ex nätverksplaceringar, biologiska föräldrarna finns inte omnämnda men vi förutsätter att det är kommunernas ansvar.

Kramfors: Otydliga mål skapar olika målbilder ute i kommunerna om hur det kommer att fungera med LOFF.

Tillit mellan kommuner och LOFF

Kramfors: Kontaktpersonerna för kommunerna ser till sin "gamla" kommun, viktigt att jobba mot annan kommun än den där man tidigare varit anställd.

Örnsköldsvik: Geografiska läget kan påverka samarbetet. Om rekryterarna sitter utspridda finns risk att den egna kommunen favoriseras. Om de sitter samlad kan vissa kommuner "glömmas bort" och hamna långt ifrån.

Kramfors: Det blir skillnad i handledning till familjehemmen, mellan de som tidigare finns och de nya.

Örnsköldsvik: Minskade möjligheter att träffas fysiskt och "bolla" tankar med LOFF.

Kostnader

Sollefteå: Kostnaderna ökar inledningsvis

Kramfors: Risk för merarbete inledningsvis när den gamla organisationen behöver vara kvar innan LOFF är fullt fungerande.

Kramfors: Omfördelning av kostnader vid uppsägning av avtal kan medföra stora kostnadsökningar, då det blir färre kommuner som ska dela på totalkostnaden.

Härnösand: Ersättningen till familjehemmen är en orsak till svårigheten att rekrytera. De bör därför justeras uppåt med ökade kostnader för kommunerna som följd.

Timrå: Ger inga besparingar för Timrå utifrån lagt förslag.

Kramfors: Otydligt om kostnader för jourhem ingår i kostnaderna.

Övrigt

Kramfors: Det framgår inte om jourhemmen tar emot ungdomar om de till exempel är drogpåverkade.

Örnsköldsvik: Idag finns lokala stödfunktioner för att kvalitetssäkra handläggningen, tex ärendehandledare. Risk att detta försämras med LOFF, framgår ej av rapporten hur detta ska lösas.

Risk o konsekvensanalys rörande förslag om LOFF

Risk för svårighet för LOFF att uppfylla behovet av familjehem, dels vad gäller antal familjehem över tid, dels vad gäller att rätt familjehem kan erbjudas enskilda barns specifika behov (barnets behov av en specifik omvårdnad vid viss tidpunkt). Sundsvalls kommun skulle som övriga kommuner lämna över samtliga lediga familjehemsplatser som uppkommer till LOFF, som i sin tur bedömer och fördelar dessa mellan samtliga kommuner.

Familjehemsutredning och dokumentation, LOFF ska tillhandahålla en rapport med insamlade uppgifter om familjehem, medan grundutredning och matchningsutredning ansvarar kommunerna/SN för. Framförallt grundutredning är den mest omfattande och tidskrävande delen, har bedömts inte kunna utföras av LOFF. Det påverkar betydande vad kommunerna får för hjälp resp själva ska utföra. Beräkning av tidsåtgång och kostnader påverkas på flera sätt.

Otydligt hur LOFFs tjänster ska tillhandahållas. Denna otydlighet gäller för förslag om familjehem, jourfamiljeverksamhet, s k stöd och utbildning, samt för uppföljning, där även barnperspektiv nämns. Då det inte mer klart framgår är det svårt att bedöma konsekvenser för kommunen.

Förstärkt stöd enligt LOFFs utformning skiljer sig från Sundsvalls befintliga. Här ingår två socialsekreterartjänster förstärkt stöd i arbetsgrupp med familjehemssekreterare, vilka utvecklar verksamhet tillsammans. Fördelar är att förstärkt stöd här har myndighetsansvar och kan fatta beslut rörande familjehemmen, samarbeta i nära team med barnsekreterare, Skol-fam och andra insatser. Förstärkt stöd har f n ca 17 egna ärenden och är nära resurs som krisinsats för andra familjehem vid behov, f n har tre familjehem sådant krisstöd.

Minskning vad gäller dagligt nära stöd av rekryterare i egen organisation. Rekryterarna är idag ofta och i hög grad behjälpliga barnutredare på olika sätt med råd och handledning i frågor runt placering. Om detta stöd av rekryterare försvinner behöver behovet tillgodoses på annat nära sätt inom förvaltningen.

Personalförsörjningen, det är tveksamt om någon tjänst skulle kunna reduceras vid Sundsvalls kommun. Därmed även att någon skulle bli övertalig. Förändringen med LOFF innebär främst en kvalitetshöjning och inte att kostnader sparas av familjehems. Utredningen om länsgemensam familjehemsvård kom huvudsakligen fram till att de gemensamma tjänster som skulle kunna utföras var inte ersättning för arbetsuppgifter som gjordes utan snarare en kvalitetshöjning för många kommuner ifråga om arbetsuppgifter som inte hanns med och att eventuellt skulle ingen el liten personalminskning komma på fråga i kommunerna.

Personalrekrytering till LOFF, en ny arbetsgrupp om 14 tjänster ska rekryteras och organiseras, arbetsmetoder utvecklas m m vilket påverkar tidsplan för igångsättande av verksamheten och övertagande av åtagandena.

Vad innebär LOFF för Sundsvalls kommun

1. Att hitta nya familjehem,
SK behöver ca 75 nya intresseanmälningar för att effektivt få ca 25-30 nya familjehem.
Tillkommer nätverksfamiljer vilka rekryteras i samband med barnutredningen. SK's

organisation har genom åren haft en plan för detta över perioder 1-2 år vilket fungerat väl. (Undantag de senaste 2 åren som varit avvikande p g a ett ökat antal nätverksplaceringar och ett kraftigt ökat behov rörande ensamkommande placeringar) Det har krävts ett flexibelt och nära mötande av variationer över tid av ny-rekryteringsbehovet, vilket fungerat väl inom SK. LOFFs primära uppgift är att rekrytera familjehem. LOFF uttalar att inte rekryteringsinsatser ska ske vid deltagande kommuner. Risk är att LOFF inte kan tillhandahålla SK's behov av familjehem utifrån barns individuella behov och vid specifika tidpunkter som krävs, och hur det i så fall löses. Här nämns att i sådan situation ska LOFF erbjuda placeringar gnm privat organisation, vilket är motsatt SKs strävar av såväl kvalitets- som kostnads synpunkt. Resursberäkning; De specifika ny-rekryteringsinsatserna är för SK inte avgränsade utan ingår till viss del i många socialsekreterares arbetsuppgifter, bl a vid ordinarie kontakter med bnfintliga familjehem. Särskilda marknadsföringskampanjer planeras av två socialsekreterare tillsammans med enhetschef. Vidare erhålls stöd av socialtjänstens informatörer En beräkning för kommande år är en socialsekreterares arbetstid ca 4 veckor. Marknadsföringskostnad för detta år beräknas till 200.000 kr, vilket är en stor insats jmf med tidigare år.

2. Utredning av familjehem,

Familjehemsutredning är reglerad gnm lag och det finns vidare allmänna råd om vad utredningen ska innehålla. För Kostnad per brukare beräknades tidsåtgång för en fh-utredning enl rekommendationer till 59,5 tim. Kpb's bedömning är att denna utredningskostnad är förhållandevis låg jmf med andra kommuner i Kpb.

LOFF innefattar enligt förslaget att sammanställa grunduppgifter till en rapport.

Familjehemsutredning bedöms vara av sådan myndighetsutövande karaktär att de ska göras av respektive kommun.

Vissa av de grunduppgifter LOFF avser göra, sker idag av en assistent i mindre omfattning.

För SK innebär det att behovet av nuvarande socialsekreterare/rekryterare kvarstår.

3. Stöd, utbildning till familjehem.

LOFF ska grundutbilda familjehemmen enligt Socialstyrelsens utformade grundutbildning, Ett hem att växa i.

I SK utbildar socialsekreterare/rekryterare en utbildningsgrupp per halvår, med ca 8 familjehem per grupp. Nuvarande tidsåtgång är inkl förberedelser två socialsekreterare x 40 tim/utbildning. Totalt 160 tim/år vilket skulle frigöras.

LOFFs övriga stöd till familjehem avser utbildningsinsatser för familjehem som har uppdrag i regionen, vidare anges handledning och mentorer. Det är oklart hur detta skulle kunna utföras och tveksamt om det är möjligt att tillgodose i någon omfattning..

I SK är det familjehemssekreterarna som ansvarar för fortbildning och stöd till familjehem.

Det innebär föräldragrupper, sk Cafekväll med föreläsning och mingel,

samt kan individuella insatser ske. Fortbildning och handledning är utvecklingsfrågor, vilka man ännu inte haft möjlighet att tillgodose främst p g a personalomsättning totalt inom enheten. Inför hösten planeras flera olika stöd och handledningsgrupper. Det är fördel att

gruppverksamheter sker tillsammans med handläggande familjehemssekreterare. S k stöd till familjehem avser vanligen stöd som sker inom ramen för uppföljning/myndighetsutövning.

Förtydligande kan komma att behövas om gräns mellan LOFFs insatser och resp kommun, av dels juridiska, dels lämplighets skäl.

4. Jourfamiljverksamhet. Oklart vad LOFF skulle tillhandahålla, om det avser jourfamiljeplats eller även fortlöpande stöd och handledning.

SK har hittills haft ett fåtal jourfamiljer, dvs de är särskilt utredda och kvalificerade för akuta och korta placeringar. SK har förhållandevis stort antal tillfälliga placeringar i nätverkshem

under barnutredningen. Dessa benämns inte i LOFF och oklart om stöd skulle utgå till dessa. Då placeringar sker under barnets utredningstid och det därmed ännu inte är beslutat att barnet ska placeras i familjehem så är det utredande socialsekreterare som ansvarar för kontakten/stöd till såväl barnet som familjehemmet.

För SK är stöd till jourplaceringar ett utvecklingsbehov, där det finns önskemål att Placeringsenheten ska ta över jourfamiljestöd vilket inte finns lösning för inom befintliga resurser.

5. Förstärkt stöd, avser ett förtätat och kvalificerat stöd till familjehem med sådant behov. LOFF planerar fyra tjänster för att rekrytera och stödja 24 förstärkta familjehem. SK har sedan november 2016 två socialsekreterare/förstärkt stöd som f n ansvarar för 17 förstärkta familjehem. Förutom myndighetsansvar har de stöd med vanligen ett personligt handledningstillfälle för varje fh/vecka. En handledningsgrupp pågår för 7 familjer, ytterligare en planeras att starta i höst. De tillhandahåller vidare vid behov ett kompletterande krisstöd till övriga familjehem, f n 3, i samarbete med den ansvarige familjehemssekreteraren. Förstärkt stöd arbetar i team tillsammans med en barnsekreterare för varje placering. LOFF erbjuder förstärkt stöd till vissa familjehem, men kommunerna skulle fortfarande ha familjehemssekreterare för att handlägga myndighetsansvaret. Behov av krisstöd för övriga pågående placeringar skulle behöva tillgodoses på annat sätt.
6. Övriga berörda. SKs socialsekreterare/rekryterare arbetar nära och tillgängligt barnutredare vid barn och ungas behov av familjehem och är då på olika sätt ett stöd som inte torde kunna tillgodoses genom LOFF på ett liknande sätt. Stödet skulle behöva ske genom andra lokalt och inom SK. Detta ses som en särskilt påtaglig risk vid akuta placeringsbehov. Rekryterare är en nyckelposition mellan enheterna utredning- insats- och placeringar, då rekryterarna ansvarar för överlämningar av flertal viktiga uppgifter om ärendena mellan grupperna. De har en personlig kännedom om familjehem som de rekryterat, utbildat och utrett och matchat med det speciella barnet, och denna personkännedom och närhet är viktiga även över tid då problem uppstår senare skeden i placeringar, inför omplaceringar m m. Rekryterarna ansvarar vidare för avtal om ekonomiska ersättningar m m rörande familjehemmen. Vid LOFF kommer kommunen även fortsättningsvis att ansvara för familjehemsutredningar, men kontakten med familjerna blir grundare. Det snarare ökar istället för att som behovet är att minska, risk för sammanbrott i placeringar.
7. Angående verksamhet utanför LOFFs basverksamhet rekrytering och förstärkt stöd. Risk att LOFF skulle vid strategi om samsyn, styra kommunernas behov och egen styrning ang fortbildning, handledning etc.
8. Förslaget är till stora delar visionärt och har sin grund i att dessa arbetsuppgifter inte klaras i kommunerna varför LOFFs organisation syftar till en kvalitetsförbättring. Detta är inte korrekt avseende SK som har i grunden en organisation som klarar rekrytering av familjehem i det vidare begreppet, nya familjer, utbildning och utredning. SK. Hur LOFF praktiskt ska utformas och fungera är osäkert. Det stora geografiska området och att det är flera kommuner med olika arbetssätt och behov försvårar dessutom.
9. Sammanfattningsvis bedöms LOFFs förslaget inte innebära tydlig förbättring eller förenkling för Sundsvalls kommun. De i förslaget planerade tjänsterna rekrytering av och förstärkt stöd till familjehem finns redan i drift som specialiserade tjänster i en väl inarbetad organisation. SK har stora möjligheter att självständigt utveckla dessa verksamheter ytterligare i och med att personalsituationen nu har förbättrats.

Kommentar

Grundsytet att höja kvalitet och att klara rekrytering gör SK förhållandevis br och effektivt. Personalstabilisering, ff ngn sjukskrivn o f-ledighet, (inte arbetsrelaterad) De svårigheter som varit senaste åren har varit svårlöst oavsett organisationsform.

Fh-stödets utveckling börjar nu ge resultat även med fortbildning och handledningsstöd, efter vår omorganisation med ny enhet o ny rekryterad personal som haft ngt års introduktion. Arbetar även nära barnsekreterare o rekryterare o dessa grupper såväl stödjer om påverkas av varandras ev vakanser.

Särskilt väl utvecklat är nu förstärkt stöd, vilket beräknas ge såväl stor kvalitetsförättring och över tid kotnadsbesparing jmf med hvb.

LOFF förväntas inte göra ngt minskat personalbehov, men möjligen ge utrymme till fördjupning i ordinarie arbetsuppgifter, t ex Skolfam m m.

Marknadsföringskostnad skulle gå bort. Beräknas i år till 200.000 kr vilket är första gången.

Ett alt som skulle ge mer effekt till SK är att investera 1 tjänst för jourhemsverksamhet, vilket är ett upplevt behov idag.

Ifråga om prognosbehov av fh är det svårt att känna sig säker på statistikutfallet, har landat i behov av 40 fh-placeringar och jour- Vi har haft ca 60 tillfälliga placeringar, en del av dessa borde varit jourplaceringar.